

Guia de responsabilitats per a la correcta gestió d'abocaments de fibrociment

---

(dirigida a Tècnics Mediambientals Municipals)

Índex

1. Algunes idees bàsiques sobre el Fibrociment
  - 1.1. Que és el fibrociment
  - 1.2. Perquè és perillós?
  - 1.3. Per a que es va emprar
2. Diferents responsabilitats davant del fibrociment
  - 2.1. Responsabilitats de l'administració
    - 2.1.1. A l'hora d'encarregar un projecte
    - 2.1.2. En cas d'adjudicar/encarregar uns treballs
    - 2.1.3. Responsabilitat dels tècnics municipals
    - 2.1.4. Una administració local, ¿Pot escometre treballs que impliquin contacte amb fibrociment amb mitjans propis?
3. Com portar, doncs, a terme les feines?
4. La solució proposada per Verdmon Gestió Ambiental S.L.
5. Bibliografia

Guia realitzada per:

Sr. Adrià Edo
Director Tècnic Amiant a Verdmon
Tècnic Superior en Prevenció de Riscos Professionals

1. Algunes idees bàsiques sobre el Fibrociment

1.1. Que és el fibrociment

- ✓ El Fibrociment és un material format majoritàriament per ciment i reforçat amb fibres que donaven al producte final una major resistència mecànica.
- ✓ Les fibres que s'incorporaven al fibrociment eren amiant blanc o Crisotil, en les proporcions exactes de un 12% en pes de fibres d'amiant, un 86% de ciment i un 2% de coles.
- ✓ L'amiant és un mineral del grup dels Silicats, subgrup dels fil·losilicats, hidratats microcristal·lins fibrosos.

Pedra d'amiant blanc Crisotil

1.2. Perquè és perillós?

- ✓ El fibrociment és un material NO FRIABLE, sempre que el seu estat de conservació sigui correcte.
- ✓ No friable significa que les seves fibres no son susceptibles de volar a l'ambient al manipular-lo, doncs les fibres es troben fortament lligades a la seva matriu ciment, no obstant no passa això quant es trenca, s'esquerda o quant es malmet molt per acció de les inclemències del temps.

Detall d'unes plaques de fibrociment malmeses per les inclemències atmosfèriques

- ✓ Les microscòpiques fibres d'amiant, al desprendre's, queden suspeses a l'aire i per tant poden ser aspirades entrant al nostre aparell respiratori.
- ✓ Les fibres, anomenades fibres OMS, tenen una mida de longitud superior a 5 micròmetres i diàmetre inferior a 3 micròmetres amb una relació longitud - diàmetre superior a 3. El que implica que son microscòpiques i no es veuen a cop d'ull.

Comparació: Al front un cabell humà, sobre d'un llit de fibres d'amiant

- ✓ L'amiant és un material cancerigen de classe 1A, el que vol dir que es sap que és cancerigen per als humans.

1.3. Per a que es va emprar

- ✓ Els elements de fibrociment obtinguts amb l'adhesió d'amiant resultaven ignífugs, aïllants tèrmics i acústics, fàcils de tallar i perforar.
- ✓ El cost del amiant era molt econòmic doncs la mineria d'extracció és al aire lliure.
- ✓ Amb amiant es varen construir molts elements tals com:
  - Canonades d'abastiment d'aigua
  - Canonades de desaigua
  - Dipòsits d'aigua
  - Jardineres
  - Teulades
  - Envans pluvials
  - Canaletes i un llarg etcètera

2. Diferents responsabilitats davant del fibrociment

El primer que hem de fer és tenir clar quina posició tenim amb respecte al fibrociment:

- En primer lloc està el posseïdor o gestor del fibrociment, o de la instal·lació que el conté. L'exemple més clar és el d'un ajuntament que gestiona el servei de abastiment o col·lecció d'aigües mitjançant canonades de fibrociment. El mateix cas, encara que molt més injust, seria el dels residus en abocaments, tant incontrolats com a il·legals, d'elements de fibrociment en el municipi. Mentre l'administració no pugui demostrar o imputar a terceres persones la autoria del abocament, aquest serà responsabilitat del ajuntament del municipi de manera solidària.
- Per altra banda està el projectista a qui li encarreguen la realització d'un projecte en el que hi haurà manipulació d'elements amb amiant.
- Per últim està el cas del contractista a qui s'han adjudicat la realització de les feines amb exposició a amiant.

Aquests tres papers son additius, es a dir, un ajuntament que encarregui un projecte per a la renovació de la seva xarxa tindrà unes obligacions com a posseïdor, però si decideix encarregar la realització directa de les feines, per exemple que la brigada reculli les deixalles de fibrociment abandonades en el municipi, es converteix en contractista i li aplicaran totes les obligacions encomanades a ell.

2.1. Responsabilitats de l'administració

- ✓ La constitució, en el seu article 40.2, fa un manament explícit als poders públics per vetllar per la seguretat i la higiene laboral. Totes les administracions públiques estan especialment obligades en el camp de la prevenció de riscos laborals.
- ✓ La Llei 31/95 de prevenció de riscos laborals reconeix la protecció en el treball com un dret dels treballadors; no es pot "manar" a un treballador a realitzar un treball sense haver-ne estat avaluats els seus riscos i sense haver-lo informat dels mateixos.
- ✓ Davant d'operacions amb exposició al amiant, s'han de seguir les directrius del RD 396/2006 de 31 de Març per a l'avaluació i prevenció dels riscos relacionats amb l'exposició al amiant.

2.1.1. A l'hora d'encarregar un projecte

- ✓ L'administració local té el deure de "in vigilando" davant del projecte a l'hora de rebre'l i aprovar-lo.

2.1.2. En cas d'adjudicar/encarregar uns treballs

En aquest suposat el cas que més ens obliga son les obres que no tinguin projecte, i per tant on no hi ha direcció facultativa ni coordinació de seguretat durant l'execució dels treballs, i on els treballs es redueixen exclusivament a la manipulació del fibrociment. En aquest cas l'empresa a qui s'adjudiquin les feines haurà d'acomplir les següents condicions:

- ✓ Haurà d'estar inscrita al RERA
- ✓ Haurà de tenir un Pla de Treball presentat i aprovat davant l'autoritat laboral
- ✓ Recurs preventiu designat en obra
- ✓ Formació dels treballadors per el lloc de treball
- ✓ Formació específica en treballs amb amiant
- ✓ Apte mèdic dels treballadors específic per a feines amb exposició a Amiant

Per als casos on hi hagi direcció d'obra, serà responsabilitat d'aquesta, la comprovació de que l'empresa adjudicatària compleix amb els requisits de la llista anterior, quedant per a l'administració el deure descrit en el apartat anterior de "in vigilando".

2.1.3. Responsabilitats dels tècnics municipals

El tècnic municipal, o local, de medi ambient municipal és el responsable de la introducció de forma transversal de criteris mediambientals en les polítiques municipals. Es a dir, procura que s'acompleixin totes les decisions generals en aquesta política en la localitat en la que treballa.

Algunes de les seves funcions i tasques son:

- ✓ Assessorament en l'elaboració de plans de gestió integral de residus i aigües residuals.
- ✓ Coordinació de les actuacions mediambientals municipals amb d'altres organismes, entitats i administracions.
- ✓ Disseny de campanyes d'educació ambiental per al personal del ajuntament i per a la població en general.
- ✓ Elaboració de informes per a la prevenció de la contaminació atmosfèrica i acústica.
- ✓ Elaboració d'ordenances municipals en matèria mediambiental.
- ✓ Entre d'altres.....

Si be la responsabilitat civil subsidiària final sempre recaurà sobre l'ajuntament, existeix jurisprudència en la que argumentant que hi ha hagut fet dolós, culpa o negligència greus per part del tècnic responsable, part d'aquesta responsabilitat pot recaure sobre el tècnic municipal encarregat de la vetlla de les tasques.

2.1.4. Una administració local, ¿Pot escometre treballs que impliquin contacte amb fibrociment amb mitjans propis?

Si alguna cosa ha quedat clara amb tot el exposat anteriorment és que NO es pot. Per moltes coses: Per no estar la brigada inscrita al RERA, per no tenir un pla de treball aprovat per l'autoritat laboral, per no disposar dels mitjans materials ni humans necessaris per escometre els treballs segons allò descrit en el RD 396/2006, etc...

Tal com es comentava al principi, s'ha de recordar el mandat que fa la constitució espanyola als poders públics per vetllar per la seguretat e higiene, tant dels seus treballadors com de la població en general.

3. Com portar, doncs, a terme les feines?

Com hem comentat tenim dos casos diferenciats de com portar a terme les feines amb exposició al amiant, la primera és quant hi ha una direcció facultativa. En aquest cas com a administració farem ús del nostre deure de vigilància i demanarem al projectista o coordinació de seguretat i salut, que l'empresa adjudicatària acompleixi amb tots els requisits, demanant si s'escau un informe final de tota la documentació generada en el procés, i com a mínim el full de seguiment dels residus conforme han estat abocats en abocador autoritzat per la junta de residus.

En el cas de que no existeixi aquesta direcció ens haurem de remetre al llistat relacionat en el punt 2.1.2, i especialment al pla de treball aprovat per la autoritat laboral, que és el document on s'especifica quins permisos té l'empresa adjudicatària, com els ha de dur a terme i quins escenaris té aprovats. (Poden haver-hi empreses amb tots els requisits necessaris, però que en el seu pla de treball no té aprovada la tasca particular que els estem encomanant).

4. La solució proposada per Verdmon Gestió Ambiental S.L.

- ✓ Des de fa anys treballem en la recuperació d'espais municipals degradats, tant dins zones urbanes com en zones periurbanes o forestals.
- ✓ Comptem amb més de 20 ajuntaments entre els nostres clients, els quals ja ens confien la recuperació dels seus espais.
- ✓ Realitzem la retirada i gestió dels residus amb els nostres mitjans propis, de manera àgil i ràpida gracies als nostres vehicles autoritzats per la junta de residus per al transport de mercaderies perilloses.
- ✓ Per a grans quantitats disposem de camions grua amb ploma també autoritzats per la junta de residus.
- ✓ Tramitem tota la documentació legalment exigible i necessària, i som grans coneixedors de la llei d'afectació, per a donar la tranquil·litat que el tècnic necessita.
- ✓ Tenim tots els permisos i complim amb totes les exigències legals, per el que ja no cal comprometre als treballadors de la brigada municipal.
- ✓ El preu és per punt de recollida i segons un pes establert com a mitjà, per el que el cost és molt assumible, fent que el servei sigui encara més fàcil i còmode.
- ✓ Per a grans quantitats el pes es factura segons la pesada del abocador.

5. Bibliografia

- ✓ Llei 31/1995, de 8 de Novembre, de Prevenció de Riscos Laborals
- ✓ RD 396/2006, de 31 de Març, per el que s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició al amiant.
- ✓ Llei 22/2011, de 28 de Juliol, de residus i terres contaminats
- ✓ RD 105/2008, de 1 de Febrer, per el que es regula la producció i gestió dels residus de construcció i enderroc.
- ✓ "Guía para una correcta gestión del fibrocemento". Institut Aragonès del Aigua.
- ✓ Dades extretes de la base de dades propietat del organisme: EL CONSULTOR de los Ayuntamientos, secció jurisprudència, en relació a les competències atribuïdes a tècnics municipals en el desenvolupament de les seves competències.